

To-utval og prediksjonsintervall

Torstein Fjeldstad

Institutt for matematiske fag, NTNU

29.10.2018

I dag

- Repetisjon
- To-utval
- Parvise observasjonar
- Prediksjonsintervall
- Introduksjon til hypotesetesting

Repetisjon

Utleddning av konfidensintervall

Situasjon: Anta $X_1, X_2, \dots, X_n$ tilfeldig utval frå $f(x; \theta)$ -populasjonen. Ynskjer eit $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ konfidensintervall for θ .

1. Finn ein estimator for θ , $\hat{\theta}$ (t.d. SME)
2. La $Z = h(\hat{\theta}, \theta)$ der $h(\cdot, \cdot)$ er ein funksjon s.a. Z har ei kjend fordeling.
3. Då har me at

$$P(z_{1-\alpha/2} \leq h(\hat{\theta}, \theta) \leq z_{\alpha/2}) = 1 - \alpha$$

4. Løys ulikskapane (mhp. θ) kvar for seg og finn eit uttrykk med θ i midten

$$P(\hat{\theta}_L(X_1, X_2, \dots, X_n) \leq \theta \leq \hat{\theta}_U(X_1, X_2, \dots, X_n)) = 1 - \alpha$$

5. Et $(1 - \alpha) \cdot 100\%$ konfidensintervall for θ er

$$\left[\hat{\theta}_L(X_1, X_2, \dots, X_n), \hat{\theta}_U(X_1, X_2, \dots, X_n) \right]$$

Einsidig konfidensintervall

Situasjon: $X_1, X_2, \dots, X_n$ tilfeldig utval med $X_i \sim n(x_i; \mu, \sigma)$ der σ er kjend. Dei einsidige $(1 - \alpha)100\%$ konfidensgrensene er

$$\text{øvre grense:} \quad \bar{x} + z_{\alpha} \sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}$$

$$\text{nedre grense:} \quad \bar{x} - z_{\alpha} \sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}$$

To-utval

To-utval

Situasjon (X og Y uavhengig):

- $X_1, X_2, \dots, X_n$ uif $n(x; \mu_x, \sigma_x)$
- $Y_1, Y_2, \dots, Y_m$ uif $n(y; \mu_y, \sigma_y)$

Mål: $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for differanse $\mu_x - \mu_y$.

To-utval

Situasjon (X og Y uavhengig):

- $X_1, X_2, \dots, X_n$ uif $n(x; \mu_x, \sigma_x)$
- $Y_1, Y_2, \dots, Y_m$ uif $n(y; \mu_y, \sigma_y)$

Mål: $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for differanse $\mu_x - \mu_y$.

To situasjoner

- σ_x og σ_y kjend:

$$\left[\bar{X} - \bar{Y} - z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n} + \frac{\sigma_y^2}{m}}, \bar{X} - \bar{Y} + z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n} + \frac{\sigma_y^2}{m}} \right]$$

To-utval

Situasjon (X og Y uavhengig):

- $X_1, X_2, \dots, X_n$ uif $n(x; \mu_x, \sigma_x)$
- $Y_1, Y_2, \dots, Y_m$ uif $n(y; \mu_y, \sigma_y)$

Mål: $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for differanse $\mu_x - \mu_y$.

To situasjoner

- σ_x og σ_y kjend:

$$\left[\bar{X} - \bar{Y} - z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n} + \frac{\sigma_y^2}{m}}, \bar{X} - \bar{Y} + z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\sigma_x^2}{n} + \frac{\sigma_y^2}{m}} \right]$$

- σ_x og σ_y ukjend:

$$\left[\bar{X} - \bar{Y} - t_{\alpha/2, v} \sqrt{\frac{S_x^2}{n} + \frac{S_y^2}{m}}, \bar{X} - \bar{Y} + t_{\alpha/2, v} \sqrt{\frac{S_x^2}{n} + \frac{S_y^2}{m}} \right]$$

Korreksjon fridomsgrader

$$V = \frac{\left(\frac{S_X^2}{n} + \frac{S_Y^2}{m} \right)^2}{\frac{\left(\frac{S_X^2}{n} \right)^2}{n-1} + \frac{\left(\frac{S_Y^2}{m} \right)^2}{m-1}}$$

Parvise observasjonar

Parvise observasjonar

Situasjon ($X_{1,i}$ og $X_{2,i}$ avhengig):

- $X_{1,1}, X_{1,2}, \dots, X_{1,n}$ uif $n(x_1; \mu_1, \sigma_1)$
- $X_{2,1}, X_{2,2}, \dots, X_{2,n}$ uif $n(x_2; \mu_2, \sigma_2)$

Parvise observasjonar

Situasjon ($X_{1,i}$ og $X_{2,i}$ avhengig):

- $X_{1,1}, X_{1,2}, \dots, X_{1,n}$ uif $n(x_1; \mu_1, \sigma_1)$
- $X_{2,1}, X_{2,2}, \dots, X_{2,n}$ uif $n(x_2; \mu_2, \sigma_2)$

La

$$D_i = X_{1,i} - X_{2,i} \sim n\left(d; \mu_1 - \mu_2, \sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2 - 2\text{Cov}(X_{1,i}, X_{2,i})}\right)$$

Parvise observasjonar

Situasjon ($X_{1,i}$ og $X_{2,i}$ avhengig):

- $X_{1,1}, X_{1,2}, \dots, X_{1,n}$ uif $n(x_1; \mu_1, \sigma_1)$
- $X_{2,1}, X_{2,2}, \dots, X_{2,n}$ uif $n(x_2; \mu_2, \sigma_2)$

La

$$D_i = X_{1,i} - X_{2,i} \sim n\left(d; \mu_1 - \mu_2, \sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2 - 2\text{Cov}(X_{1,i}, X_{2,i})}\right)$$

Mål: $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for differanse $\mu_D = \mu_1 - \mu_2$.
Estimator for $\mu_1 - \mu_2 = \bar{D} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n D_i$.

Parvise observasjonar

Situasjon ($X_{1,i}$ og $X_{2,i}$ avhengig):

- $X_{1,1}, X_{1,2}, \dots, X_{1,n}$ uif $n(x_1; \mu_1, \sigma_1)$
- $X_{2,1}, X_{2,2}, \dots, X_{2,n}$ uif $n(x_2; \mu_2, \sigma_2)$

La

$$D_i = X_{1,i} - X_{2,i} \sim n\left(d; \mu_1 - \mu_2, \sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2 - 2\text{Cov}(X_{1,i}, X_{2,i})}\right)$$

Mål: $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for differanse $\mu_D = \mu_1 - \mu_2$.

Estimator for $\mu_1 - \mu_2 = \bar{D} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n D_i$.

Eit $(1 - \alpha)100$ % konfidensintervall for $\mu_1 - \mu_2$:

$$\left[\bar{D} - t_{\alpha/2, n-1} \sqrt{\frac{S_D^2}{n}}, \bar{D} + t_{\alpha/2, n-1} \sqrt{\frac{S_D^2}{n}} \right]$$

Prediksjonsintervall

Prediksjonsintervall

Situasjon: $X_1, X_2, \dots, X_n$ tilfeldig utval med $X_i \sim n(x_i; \mu, \sigma)$ der σ er kjend og μ ukjend. La $X_0 \sim n(x_0; \mu, \sigma)$ vere ei framtidig måling, uavhengig av $X_1, X_2, \dots, X_n$.

- Ynskjer eit $(1 - \alpha)100\%$ prediksjonsintervall for X_0
- Estimator for μ , $\hat{\mu} = \bar{X}$
- Start med

$$\bar{X} - X_0 \sim n\left(z; 0, \sqrt{\frac{\sigma^2}{n} + \sigma^2}\right)$$

- Observator

$$Z = \frac{\bar{X} - X_0}{\sqrt{\sigma^2 \left(\frac{1}{n} + 1\right)}} \sim n(z; 0, 1)$$

- $(1 - \alpha)100\%$ prediksjonsintervall for X_0

$$\left[\bar{X} - z_{\alpha/2} \sqrt{\sigma^2 \left(\frac{1}{n} + 1\right)}, \bar{X} + z_{\alpha/2} \sqrt{\sigma^2 \left(\frac{1}{n} + 1\right)} \right]$$

Skilnad konfidensintervall og prediksjonsintervall

Konfidensintervall:

$$P\left(\bar{X} - z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma^2}{n}} \leq \mu \leq \bar{X} + z_{\alpha/2}\sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}\right) = 1 - \alpha$$

Prediksjonsintervall:

$$P\left(\bar{X} - z_{\alpha/2}\sqrt{\sigma^2\left(\frac{1}{n} + 1\right)} \leq X_0 \leq \bar{X} + z_{\alpha/2}\sqrt{\sigma^2\left(\frac{1}{n} + 1\right)}\right) = 1 - \alpha$$

Fredag

— Hypotesetesting